

Liikenne- ja viestintäministeriölle

Viite: Lausuntopyyntö 11.9.2018

Mäntsälän kunnan lausunto alueellisen junaliikenteen järjestämisen pilottihankkeesta sekä osto- ja velvoiteliikenteen kehittämisestä 2020-2022

Liikenne- ja viestintäministeriö on 11.9.2018 pyytänyt mm. kunnilta ja kaupungeilta näkemyksiä osto- ja velvoiteliikenteen tulevan kauden 2020 - 2022 suunnittelua varten. Lisäksi LVM on pyytänyt ilmoittamaan kiinnostuksesta osallistua alueelliseen pilottiyhteistyöhön seuraavan kauden ostoliikennesopimuksen ja velvoitepäätöksen valmistelussa sekä toteutuksessa.

Osto- ja velvoiteliikenne

Rautateiden henkilöliikennepalvelut avataan kilpailulle vaiheittain. Etelä-Suomen taajamajunaliikenne kilpailutetaan ensimmäisenä ja kilpailutetun liikenteen on tarkoitus alkaa kesäkuussa 2022. Kilpailun avaamisen tavoitteina ovat muuan muassa rautateiden henkilöliikennepalveluiden tarjonnan lisääminen, palvelujen tuotannon tehostaminen ja junamatkustamisen houkuttelevuuden lisääminen yksityisautoiluun nähden. Kilpailun avaaminen vaikuttaa merkittävästi osto- ja velvoiteliikenteen sopimuskokonaisuuteen. Hallitus on esittänyt, että maakuntaudistuksen yhteydessä maakunnille annettaisiin toimivalta oman alueensa junaliikenteeseen, jolloin liikenne järjestettäisiin niiden omien tarpeiden pohjalta. Nykyinen LVM:n ja VR-Yhtymä Oy:n välinen ostoliikennesopimus ja LVM:n päätös VR:lle asetetusta julkisen palvelun veloitteen alaisesta liikenteestä ovat voimassa vuoden 2019 loppuun.

Mäntsälän asukkaiden työ-, opiskelu-, asiointi- ja vapaa-ajan matkoista suurin osa suuntautuu pääkaupunkiseudulle. Muita merkittäviä suuntia on Lahden suunta, Keski-Uudenmaan kunnat, Hyvinkää sekä Porvoon suunnat. Oikoradan myötä Mäntsälässä raideliikenteen merkitys on suuri ja linja-autovuorot ovat viime vuosina vähentyneet, etenkin kun nykyisin harva linja-autovuoro ajaa Mäntsälän keskustan kautta vaan menee suoraan moottoritietä ohi Mäntsälän. Toimivat junayhteydet ovat tärkeä osa seudun asukkaiden matkaketjuja ja samalla myös

elinkeinoelämän kilpailukykyä. Raideliikenteellä on myös huomattava rooli liikennejärjestelmässä kestävän liikkumisen edistämisen ja koko Helsingin seudun voimakkaan kasvun näkökulmasta. Seudun kasvu painottuu voimakkaasti ratakäytävien vyöhykkeille, mikä osaltaan korostaa raideliikenteen roolia liikennejärjestelmän runkona ja asettaa samalla myös vaatimuksia raideliikenteen palvelutasolle. On myös huomattava, että rautatieasemien yhteyteen toteutetaan liityntäpysäköintiä.

Helsingin seudun tulee olla hyvin saavutettavissa niin kansallisella kuin kansainväliselläkin tasolla. Tässä osto- ja velvoiteliikenteellä on tärkeä merkitys. Vuorotarjontaa ja aikatauluja suunniteltaessa tai näihin liittyviä muutoksia pohdittaessa vuorovaikutus kuntien kanssa on keskeisessä roolissa. Osto- ja velvoiteliikenteen integrointi muuhun joukkoliikennetarjontaan tukee kestävän liikkumisen edistämistä ja toimivien matkaketjujen toteutumista.

Mäntsälä pitää tärkeänä, että osto- ja velvoiteliikenteen palvelutasoa kehitetään ja kuntalaisten mahdollisuudet käyttää junaa päivittäisillä työ-, opiskelu-, asiointi- ja vapaa-ajan matkoillaan turvataan pitkäjänteisesti. Osto- ja velvoiteliikenne sekä tähän linkittyvä liityntäpysäköinti vähentävät tieverkon ruuhkautumista Helsingin seudulla ja vähentävät samalla myös liikenteen ympäristökuormitusta. Raidekäytävien varrella on hyvät edellytykset liityntäliikenteen ja -pysäköinnin kehittämiseksi. Mäntsälä pitää tärkeänä että junalle menevä syöttöliikenne pysähtyy keskusta-alueen liityntäpysäköintipaikoilla.

Oikoradan liikenteeseen tulee lisätä toinen junapari tuntia kohti, ensimmäisessä vaiheessa ainakin aamu- ja iltapäivien ruuhkatuntien ajaksi ja myöhemmin koko päivän ajaksi. Riittävän tiheä vuoroväli on merkittävä joukkoliikenteen houkuttelevuuden kannalta. Oikoradan osto- ja velvoiteliikenteeseen tulisi lisätä myös muutamia yöajan junavuoroja. Lisääntynyt junankäyttö vähentää yksityisautoilua ja vähentää siten liikenteen aiheuttamia päästöjä.

Helsingin seudulla sijaitsee paljon ympärivuorokautisesti toimivia työpaikkakeskittymiä, kuten esimerkiksi Helsinki-Vantaan lentoasema, sairaalat ja logistiikkakeskukset. Yöajan junatarjonta mahdollistaisi osaltaan vuorotyötä tekevien siirtymisen julkisen liikenteen käyttäjiksi oman auton sijaan. Myös viikonloppuisin junatarjontaa tulisi olla enemmän, sillä tämä mahdollistaisi asiointi- ja vapaa-ajan liikkumisen painopisteen siirtämisen omasta autosta raideliikenteeseen. Vuorotarjonnan lisäksi tulisi kiinnittää huomiota myös

junakaluston matkustajakapasiteetin riittävyyteen. Esimerkiksi Helsingin suuntaan liikennöivät aamujunat kuormittuvat jo varsin varhaisessa vaiheessa. Raideliikenteen houkuttelevuuden ja matkustusmukavuuden lisäämiseksi olisi tärkeää, että jokaiselle matkustajalle saataisiin turvattua istumapaikka koko matkan ajaksi tarvittaessa junayksiköitä lisäämällä.

Pilottiyhteistyö

Pilottiyhteistyössä tarkoituksena on selvittää käytännön tasolla, millaisia vaikutuksia alueiden omista lähtökohdista suunnitellulla aikataulurakenteella on kustannuksiin ja matkustusmääriin. Esimerkiksi kunnat ja maakuntien liitot voisivat muodostaa yhteenliittymiä ja hakea mukaan pilottiin. Tavoitteena on yhteisesti valittujen alueiden sekä LVM:n kesken laatia suunnitelmat alueellisen liikenteen pilottihankkeiksi, joissa liikennöintiä pyritään kehittämään nykyisestä. Pilottihankkeen kautta pyritään löytämään liikennöintikokonaisuuksia, joita voitaisiin liikennöidä myös pitkällä aikavälillä. Pilotilla pyritään myös kehittämään toimintatapoja, joiden pohjalta mahdollista toimivallan siirtoa maakunnille lähdetäisiin toteuttamaan. Pilotti kestäisi ostoliikennesopimuksen voimassaoloajan, alustavasti noin 2,5 vuotta.

LVM valitsee pilottikohteet harkintansa mukaan saapuneiden hakemusten perusteella. Pilottikohteiden valinnassa kiinnitetään huomiota muun muassa paikalliseen ja alueelliseen valmiuteen sitoutua liikenteen kehittämiseen sekä rahallisesti että henkilöstöressurssien kautta pilotin suunnitteluvaiheessa 10/2018 - 2/2019 ja liikennöintivaiheessa 12/2019 - 6/2022.

Uudenmaan Liitto on esittänyt Uudellemaalle sijoittuvaa ns. pohjoispilottia, jossa tutkitaan Hyvinkään, Järvenpään, Riihimäen, Mäntsälän ja Pornaisten bussiliikenteen kytkeminen lähiliikenteeseen sekä liityntäpysäköinnin kehittämispotentiaali. Mäntsälän kunta erityisesti haluaa korostaa, että pilottihankkeen merkittävänä tavoitteena on tutkia rautatieliikenteen lisäksi poikittaista joukkoliikennettä ja siten löytää joukkoliikenteeseen kokonaisuutena toimivia ratkaisuja. Mäntsälän kunta ilmoittaa, että on kiinnostunut osallistumaan pilottiyhteistyöhön esityksen mukaisesti.

Kunnanhallitus 15.10.2018 päätös:

Kunnanhallitus päättää antaa liitteenä (teksti yllä) olevan täydennetyn lausunnon liikenne- ja viestintäministeriölle alueellisen junaliikenteen järjestämisen pilottihankkeesta sekä osto- ja veloiteliikenteen kehittämisestä 2020-2022.

Tällä päätöksellä kunta ei sitoudu mihinkään euromääräisiin palveluostoihin.

MÄNTSÄLÄN KUNTA
KUNNANHALLITUS
15.10.2018

